

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toimintaympäristön kuvaus

Suomen turvallisuusympäristö on edelleen muutoksessa. Itämeren alueen sotilasstrateginen merkitys on kasvanut ja sotilaallinen toiminta alueella on aktiivista. Turvallisuustilanteen kehitys on ollut vaikeasti ennakoitavaa ja nopeaa. Toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi, ja vaikka Suomeen ei kohdistu tällä hetkellä sotilaallista uhkaa, strategiset yllätykset Suomen turvallisuusympäristössä ovat mahdollisia.

Viimeaikaisissa kriiseissä vaikuttamisen keinot ovat ulottuneet taloudellisesta, poliittisesta ja sotilaallisesta painostuksesta aina informaatiovaikuttamiseen ja perinteiseen sotilaallisen voiman käyttöön. Sodan ja kriisin alkamishetken tunnistaminen ja ennakoiminen on vaikeutunut. Tämä asettaa kasvaneita vaatimuksia erityisesti tilannekuvalle, ennakkovaroituskyvyille ja valmiudelle.

Venäjä vahventaa puolustustaan ja pyrkii kehittämään sotilaallisia kykyjään pitkäjänteisesti. Venäjällä on kyky käynnistää nopeasti ja yllätyksellisesti operaatioita, joissa yhdistyy laaja keinovalikoima. Venäjän asevoimat ovat todentaneet suorituskykyään mm. Syyriassa. Kehitystyön tavoitteita ovat erityisesti asevoimien kaluston modernisointi, ammattisotilaiden määrän lisääminen, voiman projisointikyky, kaukovaikuttaminen ja täsmäaseet sekä joukkojen valmiuden parantaminen.

Arktisen alueen merkitys on kasvanut. Venäjä on lisännyt pysyvää sotilaallista läsnäoloaan alueella. Keskeisessä asemassa on Kuolan niemimaa, jonne on sijoitettu huomattava osa Venäjän strategisista asejärjestelmistä.

Nato ja Itämeren alueen valtiot ovat reagoineet toimintaympäristön muutokseen mm. lisäämällä sotilaallista läsnäoloa ja harjoitustoimintaa Itämeren alueella. Nato modernisoi ja vahvistaa pelotettaan sekä korostaa kollektiivisen puolustuksen ja jäsenmaidensa kansallisen puolustuksen kehittämisen tärkeyttä. Naton läsnäolo vahvistuu mm Baltiassa, Puolassa ja Norjassa.

Euroopan unioni pyrkii vahvistamaan puolustusulottuvuuttaan ja varautuu laaja-alaisen uhkien torjuntaan. Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon lauseke lisää mahdollisuuksia unionin jäsenmaiden välisen puolustusyhteistyön kehittämiseen. Unionin puolustusyhteistyötä pyritään tiivistämään myös pysyvän rakenteellisen yhteistyön ja puolustuksen yhteisen suunnittelun avulla. Unionin varautuminen hybridiuhkiin ja yhteiskunnan muihin häiriötilanteisiin edellyttää syvenevää yhteistyötä.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Suomen puolustus perustuu yleiselle asevelvollisuudelle ja koko maan puolustamiselle. Suomi harjoittaa hallitusohjelman mukaisesti aktiivista ulkopoliittikkaa, vahvistaa maamme puolustuskykyä ja tiivistää kansainvälistä turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä. Puolustuksen uskottavuudesta huolehditaan kaikissa olosuhteissa ja sitä kehitetään vastaamaan toimintaympäristön kasvaneita vaatimuksia. Turvallisuusympäristön muutoksen arvioidaan olevan pitkäkestoinen.

Puolustuksen ennaltaehkäisykyky perustuu toimintaympäristöön suhteutettuun valmiuteen ja torjuntakykyyn. Suomi varautuu sotilaallisten uhkien torjuntaan ylläpitämällä nykymuotoista, suorituskykyisiin asejärjestelmiin ja laajaan reserviin perustuvaa puolustusratkaisua sekä valmistautumalla antamaan ja vastaanottamaan kansainvälistä apua. Puolustuskyky muodostuu puolustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskyvyistä sekä kansallisesta viranomaisyhteistyöstä ja kansainvälisestä puolustusyhteistyöstä.

Suomen puolustaminen edellyttää toimintaympäristöön suhteutettua maa-, meri-, ja ilmapuolustuksen sekä niitä tukevien yhteisten suorituskykyjen muodostamaa kokonaisuutta sekä kykyä ottaa vastaan kansainvälistä apua. Puolustuksen ylläpidon ja kehittämisen painopisteet ovat kaikkien puolustushaarojen valmiuden kehittäminen, käytöstä poistuvien suorituskykyjen korvaaminen sekä tiedustelu, kyberpuolustus ja kaukovaikuttaminen. Puolustusjärjestelmää kehitetään siten, että mahdolliselle sotilaalliselle liittoutumiselle ei muodostu käytännön esteitä.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tärkeimmät osatekijät ovat Suomen laissa hallinnonalalle säädetyt tehtävät sekä hallitusohjelman, valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sekä puolustusselonteon ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategian linjausten ja niissä asetettujen tavoitteiden toteuttaminen.

Valtioneuvoston hyväksymiin valtion taloutta ja toimintapolitiikkaa koskeviin linjauksiin perustuen puolustusministeriön hallinnonalalle asetetaan seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

- *Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka*
- *Ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskyky*
- *Turvallinen yhteiskunta*
- *Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen.*

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista arvioidaan puolustusministeriössä itsearviointina hallituksen vuosikertomuksen laatimisesta annetun ohjeistuksen mukaisesti. Arvioinnin perustana on toimintavuoden toteuma suhteessa pitkän aikavälin tavoitetilään, jossa lähtökohtana on toimintaympäristöön suhteutettu valmius ja torjuntakyky.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Puolustusministeriön hallinnonalalla on lähtökohtana tasa-arvoinen toimintaympäristö sekä yhdenvertaiset toimintatavat kaikkia organisaatioissa työskenteleviä, opis-keleviä ja asepalvelustaan suorittavia kohtaan. Sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sitoudutaan edistämään kaikessa päätöksenteossa huomioiden hallinnonalan erityispiirteet sekä varusmieskoulutuksen osalta lisääntyvä maahanmuutto. Tarkoituksena on jatkaa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista lainsäädäntötyössä ja hankkeissa sekä toiminnan ja talouden ohjauksessa.

Kirjanpitoyksiköissä ylläpidetään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia. Toiminnassa seurattavia kohderyhmiä ovat asevelvollisuuttaan suorittavat sekä eri työntekijä- ja ikäryhmät huomioiden muun muassa palkkaus, rekrytointi, koulutus, poissaolot, työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen, työpaikkakiusaaminen sekä häirintä ja syrjintä eri muodoissa. Naisten hakeutumista sotilastehtäviin ja vapaaehtoiseen asepalvelukseen edistetään.

Puolustushallinto toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” ja sitä tukevan kansallisen toimintaohjelman periaatteita kaikissa sotilaallisissa

kriisinhallintaoperaatioissa. Tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmat sisällytetään sotilaalliseen kriisinhallintatoimintaan jo koulutusvaiheessa. Tavoitteena on, että naisten osuus kriisinhallintahenkilöstöstä on vähintään 7 % ja gender-neuvonantajien sekä -yhdyshenkilöiden määrää lisätään. Puolustushallinto on mukana NORDEFECO-yhteistyössä kehittämässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kriisinhallintatoimintaa. Puolustusvoimien gender-toiminnan tavoitteita ja kehittämistä käsittelevää ohjeistusta uudistetaan huomioiden ulkoministeriön johdolla laadittu, vuosien 2018—2022, päätöslauselman 1325 kansallisen ohjelman sotilaallista kriisinhallintaa koskeva osio.

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärä

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärän väheneminen noin 20 henkilötyövuodella johtuu pääosin Puolustusvoimien henkilöstösuunnittelun perusteena käytetystä, edellisvuotta alhaisemmasta tehtävien täyttöasteesta.

Kestävä kehitys

Puolustushallinto jatkaa keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikkaa koskevan valtioneuvoston selonteon (Kohti ilmastoviisasta arkea) toimeenpanoa osana Puolustusvoimien energia- ja ilmasto-ohjelman toteuttamista. Puolustusvoimien ympäristönsuojelun suunnitelman 2012—2025 toimeenpanoon kohdennetaan 5,5 milj. euroa vuonna 2019 painopisteinä ympäristöriskien hallinta, haittojen ennaltaehkäisy ja minimointi sekä kestävä kehitys.

Puolustusvoimat osallistuu sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin ja kouluttaa sotilaallisen kriisinhallinnan tehtäviin noin 1 000 henkilöä. Kriisinhallintaoperaatioissa toimitaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti toimintaympäristön sallimissa rajoissa. Kriisinhallinnalla pyritään lisäämään vakautta ja turvallisuutta operaatiokohteessa, joka luo edellytyksiä yhteiskunnan kestäväälle kehitykselle. Lisäksi Suomi on mukana YK:n ympäristöstävällisen rauhanturvaamisen ystävyyshämässä YK:n päämajatasolla.

Puolustusvoimat tukee vuonna 2019 Itä- ja Pohjois-Suomen joukko-osastojen sopimussotilaita 2,0 milj. eurolla. Määräraha käytetään ensisijaisesti oman toiminta-alueen työ- ja koulutuspaikkaa vaille olevien, tehtävään soveltuvien nuorten palkkaamiseen sopimussotilaiksi.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2018	2019
		varsinainen	esitys
		talousarvio	
27.10.01	<i>Puolustusvoimien toimintamenot</i> (siirtomääräraha 2 v)		
	— tilausvaltuus	166,4	163,6
27.10.18	<i>Puolustusmateriaalihankinnat</i> (siirtomääräraha 5 v)		
	— tilausvaltuus	1 608,1	218,6

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2017—2019

	v. 2017 tilinpäätös 1000 €	v. 2018 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2019 esitys 1000 €	Muutos 2018—2019 1000 €	%
01. Puolustuspolitiikka ja hallinto	300 230	388 977	392 950	3 973	1
01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 710	14 085	15 612	1 527	11
21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	2 875	2 875	2 875	—	0
29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	282 645	372 017	374 463	2 446	1
10. Sotilaallinen maanpuolustus	2 409 573	2 425 960	2 744 714	318 754	13
01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 903 589	1 941 231	1 972 135	30 904	2
18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)	499 355	478 100	770 527	292 427	61
(19.) Hawk Mk 51 -koneiden modifiointi (siirtomääräraha 3 v)	4 600	4 600	—	-4 600	-100
50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	2 029	2 029	2 052	23	1
30. Sotilaallinen kriisinhallinta	57 353	57 034	60 421	3 387	6
20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	57 359	57 024	60 411	3 387	6
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	-6	10	10	—	0
Yhteensä	2 767 157	2 871 971	3 198 085	326 114	11
Henkilöstön kokonaismäärä	12 580	12 840	12 820		

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

Selvitysosa:

PUOLUSTUSMINISTERIÖ

Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana puolustuspolitiikan ja puolustusyhteistyön, sotilaallisen maanpuolustuksen, muiden viranomaisten tukemisen ja sotilaallisen kriisinhallinnan ohjauksesta, valmistelusta ja seurannasta sekä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden yhteensovittamisesta. Toiminnan painopisteenä on 2020-luvun sotilaallisen maanpuolustuksen toimintaedellytysten turvaaminen osana kokonaisturvallisuutta.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Puolustusministeriölle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitettyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sekä puolustusselonteon linjausten toimeenpano hallinnonalalla
- monenkeskisen (EU, Nato ja Nordefco) ja kahdenvälisen puolustusyhteistyön mukanaan tuomien mahdollisuuksien huomioiminen kaikissa Puolustusvoimien lakisäätöissä tehtävissä
- monikansallisen, alueellisen ja kahdenvälisen puolustusyhteistyön syventäminen ja monipuolistaminen erityisesti Yhdysvaltojen ja Ruotsin kanssa
- EU-puheenjohtajuuskauden valmistelu ja toteutus
- hallinnonalan toimintaedellytyksiin vaikuttavien keskeisten lainsäädäntöhankkeiden jatkovalmistelu ja toteuttaminen
- strategisten suorituskykyhankkeiden kokonaisuuden hallinta
- kansainvälisen avun vastaanottamista sekä antamista koskevien edellytysten varmistaminen
- materiaalipoliittisten linjausten toteutuminen keskeisten hankkeiden ja kehittämisohjelman toimeenpanossa
- toimintaedellytykset hallinnonalan henkilöstöjärjestelmän ja asevelvollisuuden ylläpidolle ja kehittämiselle pitkäjänteisesti
- kiinteistö- ja ympäristöalan kehittämislinjausten toteuttaminen puolustusselonteon ja hallinnonalan strategioiden mukaisesti
- kokonaisturvallisuuden yhteensovittaminen ja kehittäminen yhteiskunnan turvallisuusstrategian periaatteiden mukaisesti
- toimintaedellytykset osallistumiselle sotilaalliseen kriisinhallintaan sekä kansainväliseen koulutus-, harjoitus- ja muuhun toimintaan sekä siihen liittyvä toimeenpanon ohjaus.

PUOLUSTUSHALLINNON RAKENNUSLAITOS

Puolustushallinnon rakennuslaitos on puolustushallinnon kiinteistö- ja ympäristöalan asiantuntija- ja palveluorganisaatio, joka tukee puolustusvoimia ja sotilaallista maanpuolustusta kaikissa oloissa. Rakennuslaitos toimii puolustushallinnon kiinteistö- ja ympäristöalan osaamiskeskuksena, josta puolustushallinto saa tarvitsemansa kiinteistö- ja ympäristöalan asiantuntemuksen ja niihin liittyvät palvelut.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Puolustushallinnon rakennuslaitokselle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitetyt ja hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

— Rakennuslaitosta kehitetään ottaen huomioon puolustushallinnon strategiat, tilahallinnan kokonaistarkastelusta (TILKO) ja tilahallinnan sopeuttamisesta tehdyt linjaukset, valtioneuvoston puolustusselonteko ja valtiokonsernin linjaukset.

— Rakennuslaitoksella tulee olla valmius tukea Puolustusvoimien poikkeusolojen suorituskykyä annettujen valmiusvaatimusten mukaisesti. Rakennuslaitos toteuttaa valmiussuunnittelua Puolustusvoimien antamien suunnitteluperusteiden mukaisesti.

— Rakennuslaitos kehittää kykyään tukea Puolustusvoimia sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa, avun antamisessa ja vastaanottamisessa toimeksiantojen mukaisesti.

— Rakennuslaitos ottaa strategiansa toimeenpanossa huomioon henkilöstökokoonpanon rakenteelliset kehittämistarpeet eri turvallisuustilanteissa.

— Rakennuslaitos tehostaa tutkimus- ja kehittämistoimintaansa ja toimintaympäristönsä analysointia.

01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 15 612 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) räjähtävän materiaalin turvallisuuteen keskittyvän järjestön (Munitions Safety Information Analysis Center) ja Euroopan puolustusviraston sekä muiden kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien maksamiseen

2) Turvallisuuskomitean sihteeristön menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2017	2018	2019
Bruttomenot toimintoalueittain¹ (1 000)	toteutuma	ennakoitu	arvio
Puolustuspoliittinen vaikuttaminen	1 999	1 826	1 498
Puolustuskyvyn ylläpito ja kehittäminen	2 405	2 538	3 941
Puolustuskyvyn käyttö	834	495	210
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	2 640	590	560
Hallinnonalan ohjaus sekä toiminta ja taloussuunnittelu	4 298	2 481	2 447
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	1 060	882	746
EU- ja kansainväliset asiat	2 182	338	307
Ministeriön erityistehtävät	269	569	1 150
Tukitoiminnot		5 333	4 799
Yhteensä	15 687	15 052	15 658

Puolustusministeriön henkilötyövuosimäärä:

Talousarvioesitys 2019, Ministeriön ehdotus

	2017	2018	2019
Bruttomenot toimintoalueittain¹ (1 000)	toteutuma	ennakoitu	arvio
Toimintamomentti 27.01.01	134	136	137

¹⁾ Tiedot ovat kassamenopohjaisia ja vuoden 2017 tukitoiminnot on vyörytetty ydin- ja ohjaustoiminnoille. Eri vuosien tiedot eivät ole vertailukelpoisia ydintoimintojen päivityksestä johtuen.

Momentin määrärahasta käytetään kansainvälisiin jäsenmaksuihin arviolta 654 000 euroa ja tutkimus- ja selvitystoimintaan 1 010 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017	2018	2019
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	14 785	14 131	15 658
Bruttotulot	75	46	46
Nettomenot	14 710	14 085	15 612
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 859		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 956		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkaliukumasäästön VNHY-osuuden tarkistus (siirto momentille 23.01.01)			-4
Sairasvakuutusmaksun alentaminen			2
Siirto momentilta 27.10.01			1 100
Sotilastiedustelulaki			180
Säästöjen VNHY-osuuden palautus momentilta 23.01.01			25
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-5
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)			-2
Palkkausten tarkistukset			361
Sairasvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-3
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-96
Toimintameno säästö (HO 2015)			-100
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-33
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen			102
Yhteensä			1 527

2019 talousarvio	15 612 000
2018 talousarvio	14 085 000
2017 tilinpäätös	14 710 000

21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 875 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palveluiden hankkimiseen samoin kuin tuottavuushankkeiden toimeenpanoon.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää hankkeisiin, joilla tuetaan hallinnonalan virastojen ja laitosten tuottavuuden paranemista.

2019 talousarvio	2 875 000
2018 talousarvio	2 875 000
2017 tilinpäätös	2 875 000

29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 374 463 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	2 446
Yhteensä	2 446

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2019 talousarvio	374 463 000
2018 talousarvio	372 017 000
2017 tilinpäätös	282 645 429

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Selvitysosa:

Toiminnalliset tulostavoitteet

Hallinnonalan vaikuttavuuden ja Puolustusvoimien toiminnallisen tuloksellisuuden tärkein mittari on Puolustusvoimien kyky toteuttaa lakisääteiset tehtävänsä. Sen perustana on tuotettu sodan ajan suorituskyky (tuotokset ja laadunhallinta), tarkoituksenmukainen rauhan ajan organisaatio ja toimintamalli (toiminnallinen tehokkuus) sekä sodan ja rauhan ajan vaatimukset täyttävä henkilöstöjärjestelmä (henkisten voimavarojen hallinta).

Puolustusvoimille asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitettyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

Talousarvioesitys 2019, Ministeriön ehdotus

- Puolustusvoimilla on riittävän ennakkovaroituksen mahdollistava sotilasstrateginen tilannekuva.
- Puolustusvoimat valvoo alueellista koskemattomuutta sekä ennalta ehkäisee ja tarvittaessa torjuu alueloukkaukset.
- Puolustusvoimilla on valmius torjua sotilaallisen voiman käyttö ja sillä uhkaaminen koko maan alueella.
- Puolustusvoimat kykenee muodostamaan painopisteen kulloisenkin tilanteen vaatimusten mukaisesti torjuessaan sotilaallisen voiman käyttöä.
- Puolustusvoimilla on valmius tukea muita viranomaisia.
- Puolustusvoimilla on valmius kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen.

Tuotokset ja laadunhallinta

Puolustusvoimien tärkeimmät tuotokset ovat suorituskykyiset joukot ja järjestelmät, joilla toteutetaan lakiin perustuvia tehtäviä. Nämä tehtävät konkretisoituvat rauhan aikana mm. seuraavina Puolustusvoimien tuotoksina:

- Alueellista koskemattomuutta on valvottu.
- Alueloukkauksiin on reagoitu tilanteen vaatimalla tavalla.
- Alueellinen koskemattomuus on turvattu.
- Joukkojen ja järjestelmien ylläpidon vaatimusten mukainen joukkotuotanto on toteutettu.
- Pyydetty virka-aputehtävät on toteutettu.
- Uusien sotilaallisen kriisinhallintaoperaatioiden edellyttämät joukot on koulutettu ja varustettu.

Suorituskykyvaatimukset täyttävät, tuotetut sodan ajan joukot arvioidaan Puolustusvoimien sisäisessä prosessissa. Käytettävyyden, materiaalin kunnossapidon ja ampumatarvikkeiden sekä keskeisten hankkeiden kokonaiskuva käydään vuosittain läpi osana talousarvion toimeenpanoa ja tulosohtajausta.

Tuotosten ja laadunhallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita:

Tuotokset	2017 toteutuma	2018 ennakoitu	2019 arvio
Koulutetut varusmiehet (lkm)	20 323	20 400	20 400
Varusmiesten sotaharjoitusperusteiset ja muut maastovuorokaudet (lkm)	37	35	35
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset (lkm)	18 135	18 000	18 000
Kertausharjoituskoulutetut reserviläiset/ sodan ajan joukkoihin sijoitetut (%)	7,9	6,4	6,4
HN-lentotunnit (lkm)	8 797	9 000	8 800
NH90-lentotunnit (lkm)	1 679	1 750	1 650
Alusvuorokaudet (lkm)	1 204	1 300	1 300

Laadunhallinta	2017 toteutuma	2018 ennakoitu	2019 arvio
Kouluttajien määrä/koulutusjoukkue (lkm)	2,5	2,5	2,5
Koulutuksen laatu ("armeija-aika" 1—5, varusmiesten loppukysely)	4,2	4,0	4,0

	2017	2018	2019
Laadunhallinta	toteutuma	ennakoitu	arvio
Reservin koulutuksen laatu (yleisarvosana 1—5, reserviläiskysely)	3,8	3,8	3,8

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnallisen tehokkuuden tärkein mittari on tarkoituksenmukainen organisaatio ja toimintamallin siten, että sodan ajan suorituskyky (sodan ajan joukot) kyetään tuottamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti asetetuista suorituskykyvaatimuksista tinkimättä. Puolustusvoimien toimintatapoja kehitetään tähän liittyen mm. seuraavilla osa-alueilla:

- puolustusmateriaalin hankintaprosessin suunnittelun, toteutuksen ja seurannan tehostaminen
- kumppanuudet, joilla tavoitellaan palvelujen ja valmiuden varmistamista kaikissa oloissa kustannustehokkaasti
- puolustusyhteistyön syventäminen suorituskykyjen ylläpidossa ja rakentamisessa
- digitalisaation mahdollisuuksien kartoittaminen ja hyödyntäminen sisältäen hallinnonalan toimintojen automatisoinnin ja sähköistämisen sekä automatisaation ja robotiikan hyödyntämisen sotilaallisessa maanpuolustuksessa.

Toiminnallisen tehokkuuden tunnuslukuja/seurantakohteita:

	2017	2018	2019
Toiminnallinen tehokkuus	toteutuma	ennakoitu	arvio
Taloudellisuus			
Varusmiespäivän hinta (euroa)	46	47	47
Reserviläispäivän hinta (euroa)	162	174	175
Henkilötyövuoden hinta (euroa)	57 271	57 047	58 439
Tuottavuus			
Koulutetut varusmiehet/varusmiespalvelukseen tulleet (%)	85	85	85
Pääesikunnan ja puolustushaarojen ja esikuntien henkilötyövuosimäärä/Puolustusvoimien henkilötyövuosimäärä yhteensä (%)	12	12	12
Kannattavuus			
Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus-% on vähintään	104	105	105

Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilöstöjärjestelmän kehittämisessä keskitytään ydintoimintaan ja tavoitellaan kustannussäästöjä.

Puolustusvoimien henkilöstö

- Henkilöstövoimavaroja keskitetään ydintoimintoihin: toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen, uusien suorituskykyjen ylläpidon ja kehittämisen tehtäviin.
- Henkilöstöjärjestelmän kehittämisessä huomioidaan valmiuden ja kansainvälisen yhteistoiminnan ja kriisinhallinnan asettamat vaatimukset.
- Henkilöstömäärä 12 000 on vähimmäismäärä nykyisten tehtävien toteuttamiselle.

Talousarvioesitys 2019, Ministeriön ehdotus

— Puolustusvoimien tehtäväkokoontalon täyttöasteen on oltava mahdollisimman korkea.

Asevelvollisuus

- Sodan ajan joukkojen kokonaisvahvuutta kasvatetaan siten, että kokonaisvahvuus on 280 000.
- Naisten asepalveluksen kehittämistä jatketaan.
- Naisten hakeutumista kriisinhallintatehtäviin edistetään.
- Kutsuntoja parannetaan kehittämällä digitaalisia informaatiopalveluita.
- Varusmiespalveluksessa hyödynnetään yhä enemmän asevelvollisten erityisosaamista.
- Varusmiespalveluksessa hyödynnetään verkko-, virtuaali- ja simulointijärjestelmiä entistä enemmän.
- Reserviläisten osaamista hyödynnetään nykyistä paremmin sodan ajan joukoissa.
- Maanpuolustustahtoa tuetaan asevelvollisten laadukkaalla koulutuksella.

Vapaaehtoinen maanpuolustustyö

- Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen asemaa Puolustusvoimien yhteistyökumppanina kehitetään.

Henkisten voimavarojen hallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita:

	2017	2018	2019
Henkisten voimavarojen hallinta	toteutuma	ennakoitu	arvio
Henkilötyövuosimäärä (mom. 27.10.01, htv)	11 742	11 963	11 944
Sairauspoissaolot (työpäivää/henkilötyövuosi)	7,2	alle 8,0	alle 8,0
Kokonaistyöttöisyys (työilmapiiri, 1—5)	4,1	4,1	4,1

Sotilaallisen maanpuolustuksen menot (pl. alv)

	2017		2018		2019	
	toteutuma		talousarvi		arvio	
	milj.	euro	milj.	euro	milj.	euro
	a	%	a	%	a	%
Materiaalisen valmiuden menot yhteensä						1 19
	850	36,7	941	38,8	8	43,6
- Puolustusmateriaalihankinnat	457		483		771	
- Toimintamenorahoituksella tapahtuva joukkojen varustaminen (pl. palkat)	49		68		43	
- Materiaalin kunnossapito (pl. palkat)	344		390		384	
Kiinteät henkilöstömenot	674	29,1	677	27,9	707	25,8
Kiinteistömenot	256	11,1	263	10,8	270	9,8
Muut sotilaallisen maanpuolustuksen menot	537	23,1	545	22,5	570	20,8
Yhteensä	2 31	100,	2 42	100,	2 74	100,
	7	0	6	0	5	0

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 972 135 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) ulkomaalaisille oppilaille annettavasta sotilaskoulutuksesta ja Puolustusvoimien joukkojen kansainvälisestä harjoitustoiminnasta ja sen valmisteluista sekä muusta Puolustusvoimien kansainvälisestä yhteistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) enintään 1 800 000 euroa palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamiseen Puolustusvoimien toiminnallisiin tarpeisiin perustuen tai puolustusministeriön määräämäksi siirtymäajaksi puolustushallinnon rakennemuutoksen henkilöstöjärjestelyihin liittyvistä syistä tai muihin puolustushallinnon vastaaviin tarpeisiin perustuen
- 3) enintään 155 000 euroa sotainvalideille ja sotaveteraaneille, maanpuolustustyölle, partiolaistoimintaan sekä merkittävälle urheilu- ja muille vastaaville tapahtumille suoritettavan liiketaloudellisiin perusteisiin hinnoitellun maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen
- 4) Puolustusvoimien toimintaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja monikansallisten yhteishankintajärjestelyjen kuluosuuksiin
- 5) Vapaudenristin Ritarikunnan menoihin
- 6) kotimaisen puolustusteollisuuden vientiedellytysten ja kansainvälistymisen tukemiseen liittyvien menojen maksamiseen
- 7) Puolustusvoimien tarpeita vastaavaan museotoimintaan liittyvien menojen maksamiseen
- 8) vapaaehtoisen asepalveluksen kutsuntaterveystarkastuksista aiheutuviin menoihin.

Valtuus

- 1) Vuonna 2019 saa tehdä Puolustusvoimien toiminnan edellyttämiä materiaalin ja palvelujen hankintaan liittyviä pitkäaikaisia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtion talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2019—2022 enintään 163 616 000 euroa (Vuoden 2019 toimintamenojen tilausvaltuus).
- 2) Vuoden 2018 toimintamenojen tilausvaltuuden enimmäismäärää vähennetään 9 561 000 eurolla siten, että valtuuden käytöstä saa aiheutua valtiolle menoja vuosina 2018—2022 enintään 156 880 000 euroa.
- 3) Vuonna 2019 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.
- 4) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Uusiin tilausvaltuuksiin sisältyvien tavaroiden ja palvelujen hintojen tarkistuksista aiheutuvien lisämenojen maksamiseen käytetään Puolustusvoimien toimintamenoihin vuosittain myönnettäviä määrärahoja.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat sekä niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa: Momentin bruttomenojen 2 004,0 milj. euroa arvioidaan jakautuvan seuraavasti: palkkausmenot 797,8 milj. euroa, materiaalin kunnossapidon ja joukkojen varustamisen menot (pl. palkat) 426,8 milj. euroa, kiinteistömenot 270,0 milj. euroa, asevelvollisten koulutuksen ja ylläpitohuollon menot (pl. palkat) 146,3 milj. euroa sekä muut toimintamenot 363,1 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
KASI-järjestelmän ylläpito -tilausvaltuus	3 000	3 000				6 000
Kunnossapidon kumppanuus (Millog) - tilausvaltuus	95 131	93 897				189 028
Vuoden 2016 toimintamenojen tilausvaltuus	8 986	6 380	5 600			20 966
Vuoden 2017 toimintamenojen tilausvaltuus	25 045	13 330	8 754			47 129
Alkeis- ja peruslentokoulutuksen koulutusjärjestelmän palveluhankinta - tilausvaltuus	4 581	4 581				9 162
Vuoden 2018 toimintamenojen tilausvaltuus	106 510	28 762	1 860	5 160		142 292
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	243 253	149 950	16 214	5 160		414 577
Uudet tilausvaltuudet						
Vuoden 2019 toimintamenojen tilausvaltuus	7 507	110 090	37 489	8 530		163 616
Uudet tilausvaltuudet yhteensä	7 507	110 090	37 489	8 530		163 616
Valtuudet yhteensä	250 760	260 040	53 703	13 690		578 193

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee 19 henkilötyövuotta vuoteen 2018 verrattuna. Vähennys aiheutuu pääosin henkilöstösuunnittelun perusteena käytetystä edellisvuotta alhaisemmasta tehtävien täyttöasteesta.

Vuoden 2019 toimintamenojen tilausvaltuudella turvataan käytettävyyssuhteiden edellyttämät järjestelmien huolto- ja ylläpitosopimukset, pitkän toimitusajan varaosahankinnat sekä tarvittavat muut palvelut vuosille 2019–2022.

Uusi tilausvaltuus ja vuoden 2018 toimintamenojen tilausvaltuuteen esitetty muutos kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Bruttomenot	1 891 766	1 973 293	2 003 971
Bruttotulot	33 761	32 062	31 836
Nettomenot	1 858 005	1 941 231	1 972 135
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	149 724		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	188 176		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2017 toteutuma	2018 varsinainen talousarvio	2019 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	2 819	1 960	1 841
— muut tuotot	15 994	16 501	15 669
Tuotot yhteensä	18 813	18 461	17 510
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	18 095	16 527	16 340
— osuus yhteiskustannuksista	328	1 009	300
Kustannukset yhteensä	18 423	17 536	16 640
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	390	925	870
Kustannusvastaavuus, %	102	105	105
Hintatuki	175	155	155
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	565	1 080	1 025

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aiemmista päätöksistä aiheutuva siirto momentille 27.10.18	-3 962
Ennakollinen kustannustasotarkistus (2019)	17 585
Palkatun henkilöstön määrän lisääminen (100 htv)	5 800
Puolustusvoimien ruokahuolto (HO 2015)	-2 000
Siirto momentille 27.01.01	-1 100
Sotilastiedustelulaki	9 770
Toteutunut kustannustasotarkistus (2017)	-9 160
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-361
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-181
Palkkausten tarkistukset	29 038
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-251
Toimintameno säästö (HO 2015)	-5 540
Toimitilameno säästö (HO 2015)	-8 867

Talousarvioesitys 2019, Ministeriön ehdotus

Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-2 509
VaEL-maksun väliaikainen alentaminen	2 816
Vuokramenojen indeksikorotus	1 236
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-1 410
Yhteensä	30 904

2019 talousarvio	1 972 135 000
2018 talousarvio	1 941 231 000
2017 tilinpäätös	1 903 589 000

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään 770 527 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) puolustusmateriaalin hankkimisesta ja Puolustusvoimien turvallisuushankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä hankittujen järjestelmien testaukseen ja käyttökoulutukseen
- 2) puolustusmateriaalihankintoihin ja Puolustusvoimien turvallisuushankintoihin välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan
- 3) puolustusmateriaalin sodan ajan välttämättömän varastotarpeen mukaisten varaosien ja vaihtolaitteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Muihin puolustusmateriaalihankintoihin kuin tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen tai niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen määrärahaa saa käyttää enintään 164 449 000 euroa.

Valtuus

1) Vuonna 2019 saa tehdä sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskyvyn parantamiseksi Puolustusvoimien materiaaliseen kehittämiseen liittyen uusia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2019—2024 enintään 218 575 000 euroa (Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen -tilausvaltuus, PVKEH 2019).

PVKEH 2019 -tilausvaltuuden enimmäismäärän mukaiset suoritukset voidaan sitoa alaa kuvaavaan hintakehitykseen vuoden 2019 ensimmäisestä vuosineljänneksestä alkaen.

2) Vuonna 2019 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

3) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisena.

Selvitysosa:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2019	2020	2021	2022	2023—	Yhteensä vuodesta 2019 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2012) -tilausvaltuus	25 000					25 000
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2014) -tilausvaltuus	25 186	22 000				47 186
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2015) -tilausvaltuus	12 500					12 500
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2016) -tilausvaltuus	12 000	12 355				24 355
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2017) -tilausvaltuus	122 127	95 723	27 299	25 772	73 358	344 279
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2018) -tilausvaltuus	381 980	283 210	249 490	180 490	422 600	1 517 770
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	578 793	413 288	276 789	206 262	495 958	1 971 090
Uusi tilausvaltuus						
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2019) -tilausvaltuus	18 095	57 035	38 545	45 900	59 000	218 575
Uusi tilausvaltuus yhteensä	18 095	57 035	38 545	45 900	59 000	218 575
Valtuudet yhteensä	596 888	470 323	315 334	252 162	554 958	2 189 665

Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen perustuu seuraaviin Puolustusvoimien kehittämisohjelmiin sekä niissä kehitettäviin suorituskykyihin:

Kehittämisohjelma / Suorituskyky / Tavoite

Puolustusvoimien johtamisen kehittämisohjelma

Rakennetaan Puolustusvoimien yhteinen suorituskykyjen käyttöä tukeva johtamisjärjestelmä sekä tuetaan yhteisoperaatioiden johtamista kehittämällä yhteistä tilannetietoisuutta ja varmennettuja operatiivisia tietoteknisiä palveluita. Hyödynnetään viranomaisten yhteisiä johtamisjärjestelmiä ja arjen ratkaisuja taistelunjohtojärjestelmän tukena.

- korvataan puolustushaarojen itsenäisiä järjestelmiä ja sovelluksia yhteisellä johtamisjärjestelmällä
- luodaan edellytyksiä operaatioiden johtamiselle muuttamalla ja uusimalla teknisiä rakenteita ja palveluita

Talousarvioesitys 2019, Ministeriön ehdotus

- kehitetään integroidun tiedustelun, valvonnan ja johtamisen tiedonsiirtoa ja tietoteknisen alustan liityntäkykyä
- uudistetaan tietohallintoa, toteutetaan tietotekninen integraatio, lisätään hallinnollisissa tietopalveluissa valtionhallinnon keskinäistä yhteistoimintaa ja muita kumppanuusratkaisuja sekä siirretään henkilöstövoimavaroja hallinnollisista tietopalveluista operatiiviseen tietojenkäsittely-ympäristöön
- laajennetaan toiminnanohjausjärjestelmien hyödyntämistä tavoitteena toimintavarmuuden ja kustannustehokkuuden lisääminen
- jatketaan Puolustusvoimien 2020-luvun tarpeita vastaavan puolustushaarojen yhteisen tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmän arkkitehtuurin luomista, jolla mahdollistetaan sähköinen, kansainvälinen tieto- ja tilannekuvavaihto
- kehitetään kyberpuolustuskykyä.

Puolustusvoimien tiedustelun, valvonnan ja maalittamistuen kehittämisohjelma

Ylläpidetään ja kehitetään päätöksenteon ja yhteisoperaatioiden johtamisen tukena tarvittavaa ennakkovaroituskkyä, toimintaympäristötietoisuutta sekä valvonta- ja maalitilannekuvaa.

- ylläpidetään ja kehitetään tiedonhankinta- ja analysointikykyä
- ylläpidetään ilmavalvonnan kauko- ja keskivalvontaa
- ylläpidetään ja kehitetään ilmasta tapahtuvaa tiedustelu- ja valvontakykyä
- ylläpidetään tiedustelun tietojärjestelmää
- kehitetään Puolustusvoimien yhteisen maalitilannekuvan luomista
- kehitetään sotilastiedustelun kykyä tukea tulenkäyttöä ja vaikuttamista.

Puolustusvoimien taistelujärjestelmän yhteisten suorituskykyjen kehittämisohjelma

Rakennetaan ja ylläpidetään suorituskykyjä, joilla vaikutetaan operatiivisesti merkittäviin kohteisiin.

- hankitaan kaukovaikuttamisen ampumatarvikkeita
- jatketaan Puolustusvoimien erikoisjoukkojen ja helikopterijärjestelmän rakentamista
- aloitetaan korvaavan meritorjuntaohjuksen hankinnat.

Puolustusvoimien logistiikan kehittämisohjelma

Ylläpidetään Puolustusvoimien yhteinen logistinen järjestelmä, jolla varmistetaan joukkojen toimintakyky.

- jatketaan logistiikan joukkojen varustamista ja aloitetaan aselajijoukkojen huollon varustaminen
- kehitetään ja ylläpidetään ilmakuljetuskkyä
- jatketaan alueellisten joukkojen materiaalihankintoja täydennys-, kuljetus- ja kunnossapitojärjestelmän puutteiden korvaamiseksi
- jatketaan ampumatarvikkeiden ja varaosien hankintoja.

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään alueellisten ja operatiivisten joukkojen tulivoimaa, suojaa ja liikkuvuutta sekä ylläpidetään operatiivisten joukkojen suorituskykyä.

- ylläpidetään ja kehitetään maavoimien taktista ja operatiivista liikkuvuutta
- kehitetään kohtaamistaistelukykyä
- ylläpidetään alueellista ja kehitetään operatiivista tykistöä mukaan lukien raskas raketinheittimistö
- kehitetään taistelijan varustusta
- ylläpidetään pioneeri- ja suojeluvälineitä.

Meripuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään meriyhteyksien turvaamiskykyä, miinantorjuntakykyä ja rannikkojoukkojen liikkuvuutta.

- otetaan käyttöön uudet miinantorjunta-alukset
- ylläpidetään taistelualuskaluston suorituskykyä
- ylläpidetään ja kehitetään miinoittamis- ja raivauskykyä
- ylläpidetään rannikkojoukkojen liikkuvuutta ja tulivoimaa
- kehitetään vedenalaista vaikuttamiskykyä
- valmistellaan Laivue 2020 hankintaa.

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Ylläpidetään ilmatorjunnan sekä Hornet-järjestelmän suorituskykyä.

- jatketaan Hornet-torjuntahävittäjien elinjaksopäivitystä (MLU2) sekä hankitaan hävittäjäkalustojen elinkaaren turvaavia kriittisiä koneiden sekä moottoreiden vaihtolaitteita ja osia
- jatketaan ilmasta maahan -suorituskyvyn rakentamista
- kehitetään taistelutukikohtia
- jatketaan poistuvan alkeislentokoulutuskaluston korvaamista
- korvataan ilmatorjunnan poistuvia suorituskykyjä.

Puolustusvoimien joukkotuotantojärjestelmän kehittämisohjelma

Rakennetaan ja ylläpidetään joukkorakenteen mukaiset suorituskykyiset joukot sekä luodaan edellytykset joukkojen perustamiselle.

- jatketaan taistelukoulutuksen oppimisympäristön kehittämistä.

Puolustusvoimien toiminnanohjausjärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään kattavia ohjausmenettelyjä ja yhtenäisiä periaatteita, joilla pyritään edistämään kokonaisuuksien hallintaa, läpileikkaavuutta, tuloksellisuuden varmistamista sekä tuottavuutta ja kustannustehokkuutta päätöksenteossa ja päätösten toimeenpanossa.

Talousarvioesitys 2019, Ministeriön ehdotus

- tuotetaan tutkimustietoa ensisijaisesti Puolustusvoimien strategisen suunnittelun tarpeisiin
- kehitetään joukkojen harjoitustoimintaa sekä ylläpidetään ja kehitetään yhteisiä oppimisympäristöjä.

Sekä aiemmin hyväksytyt tilausvaltuudet että uusi PVKEH 2019 -tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen 2019 (PVKEH 2019) -tilausvaltuus

Puolustusvoimien tiedustelun, valvonnan ja maalittamistuen kehittämisohjelmassa toteutetaan maavoimien elektronisen tiedustelun hankkeen toinen vaihe sekä merivoimien elektronisen tiedustelun kehittäminen.

Puolustusvoimien logistiikan kehittämisohjelmaan sisältyvillä hankinnoilla jatketaan Puolustusvoimien järjestelmien ja käytössä olevien laitteiden kunnossapitoa sekä hankitaan varaosia ja vaihtolaitteita.

Puolustusvoimien joukkotuotannon kehittämisohjelmassa kehitetään Puolustusvoimien käyttöön sisäsimulaattori, jolla voidaan opettaa perus- ja soveltavia ammuksia kustannustehokkaasti sekä tilanteissa, joita ei voi harjoitella muussa koulutuksessa.

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmassa ylläpidetään joukkojen liikkuvuutta modifioimalla nykyistä ajoneuvokalustoa. Vanhenevia ajoneuvoja korvataan uusilla tai lisähankinnoilla. Joukkojen torjuntakyvyn ja paikallispuolustuksen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi kehitetään kranaatinheitinkomppanioiden johtamista, joukkojen panssarintorjuntakykyä ja taistelijan vaikuttamiskykyä. Maavoimien ilmatulenjohto -hankkeella kehitetään maavoimien kykyä puolustusvoimien yhteiseen tulenkäyttöön ja kansainvälisesti yhteensopivaan ilmasta-maahan tulenjohtokykyyn. Maavoimien vastatykistömaalinosoitus -hankkeella kehitetään kykyä paikantaa vastustajan tuliyksiköt. Lisäksi kehittämisohjelmassa ylläpidetään ja kehitetään maavoimien pioneerijoukkojen liikkeenedistämisen- ja suluttamiskykyä, kehitetään maavoimien joukkojen suojaa maastouttamisen ja suojelun osalta sekä rakennetaan kansainvälistä yhteensopivuutta sekä muuta materiaalia kansainvälisen toimintaympäristön ja olosuhteet huomioon ottaen.

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmassa jatketaan ilmavoimien taistelutukikohtien varustamista; kehitetään ja täydennetään tukikohtajoukkojen materiaalista valmiutta vastaamaan operatiivisen suunnitelman edellyttämää suorituskykyä.

Meripuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmassa korvataan poistuvat suorituskyvyt uudella taistelualuslajivueella 2026 mennessä sekä hankitaan ampumarvikkeita ja sukellusveneentorjuntamiinoja.

Momentin määrärahasta arvioidaan käytettävän 596 888 000 euroa tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, 9 190 000 euroa tilausvaltuuksiin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä 164 449 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aiemmistä päätöksistä aiheutuva siirto momentilta 27.10.01	3 962
Ennakollinen kustannustasotarkistus (2019)	11 227
Puolustusbudjetin tasomuutos (HO 2015)	20 000
Tasomuutos (Laivue 2020)	260 000
Toteutunut kustannustasotarkistus (2017)	-2 762
Yhteensä	292 427

2019 talousarvio	770 527 000
2018 talousarvio	478 100 000
2017 tilinpäätös	499 355 000

(19.) Hawk Mk 51 -koneiden modifointi (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2018 talousarvio	4 600 000
2017 tilinpäätös	4 600 000

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 052 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen
- 2) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007) säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin
- 3) kaatuneiden muiston vaalimistyöstä aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Toiminnalliset tulostavoitteet

	2017	2018	2019
	toteutuma	ennakoitu	tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Taloudellisuus			

	2017	2018	2019
	toteutuma	ennakoitu	tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
MPK:n julkisten hallintotehtävien vuosikustannukset (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus)/ko. toiminnan koulutusvuorokausimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus) (euroa)	39	47	47
Tuottavuus			
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutusvuorokausimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus)/ko. toimintaan kohdistettu MPK:n palkatun henkilöstön henkilötyövuosimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus) (vrk)	2 010	1 558	1 558

	2017	2018	2019
	toteutuma	ennakoitu	tavoite
Tuotokset ja laadunhallinta			
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutusvuorokausimäärä (pl. puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus) (vrk)	68 740	51 000	51 000
MPK:n koulutuksen laadun parantamiseksi annettavan kouluttajakoulutuksen määrä koulutuspäivinä	3 838	5 000	5 000
MPK:n kurssityytyväisyys (oppilastyytyväisyys) asteikolla 1—5	4,42	4,00	4,00

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry			23
Yhteensä			23

2019 talousarvio	2 052 000
2018 talousarvio	2 029 000
2017 tilinpäätös	2 029 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

Selvitysosa: Määrärahat suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin budjetoidaan ulkoasiainministeriön pääluokassa momentille 24.10.20 (sisältää EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusajan menot sekä operaatioihin lähdeessä palkkausmenot). Määrärahat sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin sekä tarkkailijatoiminnan menoihin budjetoidaan puolustusministeriön pääluokassa momentille 27.30.20.

Sotilaallinen kriisinhallinta on Suomen turvallisuuspolitiikan keskeinen keino ja osa Suomen puolustusta. Kansainvälisellä kriisinhallinnalla ennaltaehkäistään ja rajoitetaan kriisejä ja niiden vaikutusten ulottumista Suomeen. Samalla osallistuminen operaatioihin kehittää Suomen puolustuksessa ja Suomeen vaikuttavissa kriiseissä tarvittavia valmiuksia ja kykyjä. Suomen osallistuminen toteutetaan kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan periaatteiden mukaisesti.

Puolustushallinnolla on valmius osallistua sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön. Puolustusvoimat käyttää sotilaallisessa kriisinhallinnassa ensisijaisesti

joukkoluettelon evaluoituja yksiköitä. Suorituskykyä on kyettävä käyttämään vaativissa ja nopeasti käynnistettävissä eri organisaatioiden operaatioissa sekä koulutus- ja neuvonantotehtävissä.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Sotilaalliselle kriisinhallinnalle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitettyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- Puolustusvoimat on toteuttanut sille osoitetut kriisinhallintatehtävät.
- Puolustusvoimilla on valmius osallistua uusiin operaatioihin ja koulutus- ja neuvontatehtäviin.

	2017 toteutuma	2018 ennakoitu	2019 arvio
Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (UM)	55,8	58,0	53,1
Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (PLM)	50,5	57,0	60,4
Yhteensä	106,3	115,0	113,5

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 60 411 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitetun kriisinhallintahenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonanparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja kriisinhallintahenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen sekä sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön ryhmätapaturmavakuutusta vastaavien etuuksien maksamiseen ja niistä aiheutuvien hallintokulujen maksamiseen
- 2) EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenoihin sekä siirtokorvauksiin
- 3) sotilastarkkailijoiden palkkojen ja kansallisen päivärahan maksamiseen
- 4) valmiusjoukon palkkaus-, koulutus-, ylläpito-, varustamis-, hallinto- ja muiden kulutusmenojen sekä kansainvälisten kriisinhallintakurssien menojen maksamiseen
- 5) suomalaisten kriisinhallintajoukkojen henkilöstön matkakustannusten, terveydenhoito-, kuljetus-, varustamis-, huolto-, edustus- ja hallintomenojen maksamiseen
- 6) Suomen kansainväliseen kriisinhallintaan nimeämien joukkojen varustamisesta aiheutuviin menoihin
- 7) kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen materiaalikuluihin
- 8) kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavaan tukeen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen

Talousarvioesitys 2019, Ministeriön ehdotus

9) sellaisten kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden materiaaliseen tukemiseen, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muuten osallistu

10) Strategic Airlift Capability (SAC) -sopimuksen hallinto- ja käyttökustannuksista aiheutuviin menoihin

11) Suomen osallistumisesta Pohjoismaiden Base Camp -pooliin aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	1 097 000
03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	2 295 000
04.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	8 953 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	16 980 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	5 773 000
08.	Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	9 000 000
10.	EUNAVFOR MED, Välimeren operaation menot	230 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	365 000
15.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	13 890 000
16.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	175 000
17.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	653 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, kansainvälisestä helikopterirahastosta aiheutuviin menoihin, Pohjoismaiden Base Camp -pooliin osallistumisesta aiheutuviin menoihin, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	1 000 000
Yhteensä		60 411 000

Selvitysosa: Määräraha on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan vuonna 2019. Näissä operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan olevan enintään 500 henkilötyövuotta.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten korvaukset ja muut tulot tuloutetaan momentille 12.27.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Afganistanin RS-operaatio	3 483
Bosnia-Hertsegovinan Althea-operaation päättyminen	-105
Ennakollinen kustannustasotarkistus (2019)	820
Golanin UNDOF-operaation päättyminen	-56
Irakin OIR-operaatio	1 550
Kosovon KFOR-operaatio	182
Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	1 100
Libanonin UNIFIL-operaatio	-2 775
Muiden käyttösuunnitelmakohtien muutokset	-385
Sotilastarkkailijatoiminta	-143
Toteutunut kustannustasotarkistus (2017)	-284
Yhteensä	3 387

2019 talousarvio

60 411 000

Talousarvioesitys 2019, Ministeriön ehdotus

2018 talousarvio	57 024 000
2017 tilinpäätös	57 359 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää suomalaisista kriisinhallintajoukoista aiheutuvien puolustusministeriön hallinnonalan menojen laskutuksessa syntyviin kurssieroihin.

2019 talousarvio	10 000
2018 talousarvio	10 000
2017 tilinpäätös	-5 741